

Βίος αγ. Φυλαρέτου, ἔκδ. Μ.Η. Φουτσιγ-
Μ. Λετογ, Βυζαντινὰ 9 (1934) 113-115,
117-119 καὶ 125-127.

Ἦν τις ἄνθρωπος ἐν χώρῳ τῶν Παφλαγόνων τοῦνομα Φιλάρετος καὶ ὁ ἄνθρωπος ἦν εὐγενὴς τῶν ἀπὸ Πόντου καὶ Γαλατικῆς χώρας. υἱὸς ὑπάρχων Γεωργίου τοῦ Φερωνέμου. Ἦν δὲ πλούσιος σφόδρα· καὶ ἦν αὐτῷ κτήνη πολλά· βόες ἑξακόσιοι, ζεύγη βοῶν ἑκατόν, ἵπποι νομάδες ὀκτακόσιοι, ἵπποι καὶ ἡμίονοι τῆς προμοσέλιος αὐτοῦ ὀγδοήκοντα, πρόβατα χιλιάδες δώδεκα, προάστια δὲ πολλῆς γῆς πεπληρωμένα τετραράκοντα ὀκτώ, μονώτατα πάντα, ὥραϊα πάντα καὶ πολλῆς τιμῆς ἄξια· κατέναντι γὰρ αὐτῶν ἑκάστη πηγή ἦν βλύζουσα ἀπὸ κορυφῆς δυναμένα ἀρδεῦσαι πάντα τὰ χρῆζοντα ἀρεσθαι ἐξ αὐτῆς κατὰ περισσεύαν· καὶ οἰκέται πολλοὶ ὑπῆρχον αὐτῷ, καὶ κτήματα πολλὰ σφόδρα.

Τινὸς δὲ γεωργοῦ πτωχοῦ ἀροτριώοντος καὶ αὐτοῦ τὴν ἰδίαν χώραν, ἔπεσεν ἄφνω ὁ βοῦς αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν. Μὴ φέρων δὲ τὴν ζημίαν, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ κλαίειν μετὰ οἴκτου πολλοῦ ὀδυρόμενος καὶ λέγων πρὸς τὸν θεόν· «Κύριε, ἄλλο τί ποτε οὐχ ὑπῆρχέν μοι εἰ μὴ τὸ ζεύγος τοῦτο, καὶ ὑστέρησάς μοι καὶ αὐτό· πόθεν θρέψω τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ ἐννέα μου τέκνα τὰ νήπια; πῶς δὲ καὶ φόρους τῷ βασιλεῖ τελέσω; πόθεν εἰς δάνη μου ἀποπληρώσω; Σὺ γὰρ ἐπίστασαι, κύριε, ὅτι ὁ βοῦς ὁ ἀποθανὼν ἀπὸ χρέους ὑπῆρχεν· καὶ τί πρᾶξαι οὐκ ἐπίσταμαι· καταλείρω λοιπὸν τὸν οἶκόν μου καὶ ἀποδράσω εἰς χώραν μακρὰν πρὶν ἢ γνῶσουσιν οἱ χρεωφειλέται μου καὶ ἐπιπέσουσίν μοι ὥσπερ θῆρες ἄγριοι. ὦ κύριε, εἴθε μὴ ἐπιώχουσας οὕτως τὸν φιλόπτωχον Φιλάρετον τὸν Ἀρμιάτην, ἐπορεύθην ἄν πρὸς αὐτὸν μετὰ παρηρησίας καὶ λαβὼν ἕτερον βοῦν, ὑπέζευξα τῷ ζυγῷ μου, ἐπιθέμενος τοῦ βοῦς μου τὸν θάνατον· ἀλλὰ νῦν κάκεινος ἄλλων ἐνδεῆς γέγονεν.»

Μετὰ δὲ χρόνον τινα, ἐλθούσης βασιλικῆς ἐπικουρίας πρὸς τὸ ἐκείσε στρατόπεδον, ἵνα στρατεύσωνται κατὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν,

ἀουνομιαζόντων τὸν χιλιάρχην καὶ ἑκατοντάρχην καὶ πεντηκοντάρχην ἐπιμελῶς τὸ πλῆθος τῶν στρατιωτῶν ἀπαιτοῦντας αὐτῶν τὰ τε δικάβαλλα καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν ἀνελλιπῶς, | εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ὀνόματι Μουσοῦλιος πτωχὸς πάνυ ὑπάρχων καὶ μὴ ἐκπορῶν ἄλλο τι εἰ μὴ ἓνα ἵππον καὶ τὸ ἄρμα αὐτοῦ, καὶ ἔτι τοῦ ἀδνουμίου ἐπισπουδοῦ γενομένου, στροφωθεὶς ὁ ἵππος αὐτοῦ καὶ συντρομάξας, ἄφνω κατέπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀπέθανεν. Εἷς ἀπορίαν δὲ ἐλθὼν ὁ στρατιώτης καὶ μὴ ἔχων πόθεν ἕτερον ἀγοράσει καὶ μᾶλλον μὴ παραιόντος αὐτοῦ τοῦ ἑκατοντάρχου, ἀλλὰ καὶ ὀργὴν ἀπειλοῦντος, καὶ κίνδυνον οὐ μικρὸν ἀπορῶν ἐν ἑαυτῷ, δρομαίως ἐφίσταται ἐπὶ τὸν μέγαν Φιλάρετον, διηγούμενος αὐτῷ τὸ συμβεβηκός, παρακαλῶν αὐτὸν ἵνα τέως πρὸς ὥραν δώσῃ αὐτὸν τὸν ἵππον καὶ διαβῆ τὸ ἀδνοῦμιν καὶ τὸν κίνδυνον διαδράσῃ. Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος γέρον· «Εἶτα μετὰ τὸ διαβῆναί σε τὸ ἀδνοῦμιν καὶ ἀποστρέψαι ἡμῖν τὸν ἵππον, τί βούλεισαι διαπράξασθαι;» Ὁ δὲ ἔφησεν· «Τέως τὴν ἡμέραν ἃς διαβῶ ἵνα μὴ ὁ χιλίαρχος μαστιγώσῃ με· καὶ μετὰ ταῦτα ἀποδιδράσκω καὶ ὅπως ἰσχύσω ἀπελθεῖν τοῖς ποσίν μου, πελάζομαι εἰς τὰ ξένα· ἐπεὶ τί πρᾶξαι οὐκ ἐπίσταμαι.» Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ γέρον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς ἐξερέγκας τὸν ἵππον αὐτοῦ πάνυ ὥραϊον καὶ καλὸν τῷ τε εἶδει καὶ τοῖς ἔργοις, δέδωκεν αὐτῷ τῷ στρατιώτῃ, εἰπὼν αὐτῷ· «Δέξαι, ἀδελφέ, καὶ χαρισθῆ σοι, καὶ κύριος ἔσται μετὰ σου ἐν παντὶ τόπῳ καὶ | ἐν τῷ πολέμῳ ἀκίνδυνόν σε διαφυλάξει.» Λαβὼν δὲ ὁ στρατιώτης τὸν ἵππον ἀπῆει μετὰ χαρᾶς πρὸς τὸ ἀδνοῦμιν, δοξάζων τὸν θεὸν καὶ ἐπευχόμενος τὸν γέροντα. Ἡ δὲ θεοσεβῆς ἀληθῶς σύμβιος τοῦ ἐλεήμονος ἀνδρὸς σὺν τοῖς τέκνοις αὐτῆς πιστεύσασα τὸν ἄνδρα ὅτι χρῆμα πολὺ ἔχει ἀποκείμενον, οὐκέτι ἠγανάκτει, ἀλλ' ἐκαθέζετο σιωπῶσα.